

Počátek události (pravé) / Událost (pravá) - počátek

Chápeme-li událost jako určité (tedy nikoli neurčité) dění, jež má svůj počátek, průběh a konec, musíme podrobit zkoumání každý odkaz tohoto výměru. Stále ovšem musíme mít na paměti rozdíl mezi „reálnou“ událostí (u té bude toto zkoumání mít jinou povahu a jiné postupy) a „událostí“ jakožto myšlenkovým modelem. Zároveň nesmíme obojí oddělit tak ostře, jak tomu bylo v platonismu: náš myšlenkový model není žádnou samostatnou skutečností, nýbrž pojmovým konstruktem, který musí sloužit jako prostředek a pomůcka, s níž v myšlení chceme (a budeme) pracovat, když se budeme zabývat událostmi „reálnými“.

(Musíme jednak pamatovat na to, že i v případě tradiční zpředměťující pojmovosti se ukázalo, že skvěle promyšlený geometrický systém euklidovský odpovídá „reálným“ poměrům ve Vesmíru jen přibližně; a za druhé na to, že jsme stále ještě příliš zvyklí v myšlení vše zpředměťovat, takže budeme ještě dlouho dělat chyby v pokusech o pojmovost, která už nebude zpředměťovat ani příslušné modely, ani skutečné události, k nimž se za pomoci takových modelů bude chtít přiblížit a v myšlení je zvládnout.) To se ukazuje ostatně hned, když se pokusíme – bez onoho „zpředměťování“ – myšlenkově „uchopit“ počátek události. Především se musíme vyhnout chybě, jíž mohlo být (a často bylo) poplatno i staré, tradiční myšlení (dokonce už to nejstarší, totiž myšlení presokratiků): musíme důsledně odlišovat „počátek“, chápaný jako součást toho, čeho je počátkem, od „počátku“, který takovou součástí není, nýbrž který zůstává mimo to a vně toho, čeho je počátkem. Touto chybou bylo, jak známo, zatíženo veškeré kauzalistické myšlení; v našem případě se sice zdánlivě snadno tomuto omylu dokážeme vyhnout, ale dostáváme se do nebezpečí, že upadneme do chyby jiné, totiž že ztratíme možnost a schopnost přesněji určit, kde vlastně taková „událost“ začíná a kde končí. To je ovšem problém jiný, problém našeho myšlení, takže také ten necháme nyní stranou. Nám půjde o jiný problém, mnohem závažnější: každá událost, má-li se opravdu dít, odehrávat, musí vskutku začít, ale nemůže začít spontánně, sama, neboť před svým počátkem tu ještě není. Vlastní, základní problém počátku události musí být proto uchopen a formulován velmi obezřetně: a právě k tomu cíli musíme upřesnit, jak vlastně taková událost začíná, jak to s ní vypadá („je“) při tom začínání a pak při pokračování atd. Důležitým momentem přitom bude, stále mít na paměti, když budeme chtít uvažovat o tom, kde se ten počátek bere, kde je jeho zdroj, rozhodně nehledat v minulosti, v tom, co předchází jako již kdysi nebo dokonce ještě nyní „jsoucí“, nýbrž musíme „hledat“ v budoucnosti, tj. v tom co „předchází“ jakožto ještě nejsoucí, ale mající přijít a už už přicházející.

(Písek, 070302-1.)